

Ιστορία του Αραβοϊσλαμικού Πολιτισμού

Ενότητα 7: Άκρα δεξιά στην Τουρκία: η περίπτωση του Alparşlan Turkes

Δημήτριος Σταματόπουλος
Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Παντουρανισμός – Παντουρκισμός: δεκαετία 1930

- **1950:** Λαϊκό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα (CHP) «αριστερό» – Δημοκρατικό Κόμμα (DP) «δεξιό».
- **Δεκαετία 1950:** «Δικτατορία» του Δημοκρατικού Κόμματος και του Adnan Menderes.
- **27 Μαΐου 1960:** πραξικόπημα μεσαίων βαθμών αξιωματικών υπό τον Αλπαρσλάν Τουρκές (Alparşlan Turkes).
- **13 Νοεμβρίου 1960:** Επιτροπή Εθνική Ενότητας (πραξικόπημα μέσα στο πραξικόπημα: αποβολή των δεκατεσσέρων-σκληροπυρηνικών συμπεριλαμβανομένου του Τουρκές).

Ανάλυση του ρόλου του στρατού στη σύγχρονη Τουρκία

Σχέση στρατού και κεμαλισμού: ως στρατός ως «πρωτοπορία»

- οικονομική ανάπτυξη
 - κοινωνική δικαιοσύνη
 - μαζική εκπαίδευση
 - αντικομμουνισμός:
1. Ρόλος της Τουρκίας σε σχέση με τη Σοβιετική Ένωση.
 2. Λειτουργία αριστερών κομμάτων, π.χ. Κόμμα Τούρκων Εργατών (1961).
 3. Ένωση για την καταπολέμηση του Κομμουνισμού (1963).
 4. Επιστροφή του Τουρκές από τον Νέο Δελχί (1963): κατάληψη της ηγεσίας του Ρεπουμπλικανικού Εθνικού Αγροτικού Κόμματος, RPNP (1965).

Πρόγραμμα Τουρκές σε σχέση με Ισλάμ [1]

- πολιτική ανεκτικότητας:
 1. λειτουργία ιερατικών σχολών
 2. λειτουργία ανώτερου Ισλαμικού Ινστιτούτου (1959).
- το Ισλάμ ως ιδεολογία ανταγωνιστική του σκληρού Εθνικισμού (ίδρυση Ένωσης Ιδεωδών και Πολιτισμού, 1960).

Πρόγραμμα Τουρκές σε σχέση με Ισλάμ [2]

- **1969:** μετατρέπεται σε Κόμμα Εθνικής Δράσης (MHP).
- **1969-1980:** κυριαρχία του Τουρκές στο χώρο της Ακροδεξιάς και του Παντουρκισμού.
- **1980:** Πραξικόπημα στρατηγού Εβρέν.
- **1983:** Κόμμα της Μητέρας – Πατρίδας (ANAP) του Οζάλ (με συμμετοχή της «Ιεράς Συμμαχίας»: πρώην μέλη MHP και άλλων υπερεθνικιστικών και ισλαμικών ομάδων που είχαν τεθεί εκτός νόμου με το πραξικόπημα του 1980).

Πρόγραμμα Τουρκές σε σχέση με Ισλάμ [3]

- **1983**: κανονικός διάδοχος του Κόμματος Εθνικής Δράσης (MHP) το Εθνικιστικό Κόμμα Εργασίας (MÇP).
- **1991**: Συμμαχία με Κόμμα Ευημερίας του Ερμπακάν, με αρχηγό πλέον τον Τουρκές.
- **8 Ιουλίου 1992**: Αποχώρηση μελών υπό τον Μουχσίν Γιαζιτζιογλου, βουλευτή Σεβαστείας, και ίδρυσης του «Κόμματος Μεγάλης Ενότητας». Οι λόγοι:
 1. Η στάση απέναντι στο Ισλάμ
 2. Ο ρόλος της Τουρκίας μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης
- Επίσης άλλο ακροδεξιό κόμμα (δεύτερο MHP) από τον Σαντί Σομουντζούογλου.

Ιδεολογική βάση RPNP/MHR/ ΜΣΡ[1]

Κείμενο γνωστό ως «Εννέα Φώτα», με συντάκτη τον Οζντάγ

- Οι εννέα αρχές σε αντιστοιχία με τις εννέα αρχές του Ατατούρκ στο ιδρυτικό κείμενο του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος.
- Χρήση μυθικών παντουρκικών συμβόλων: «Γκρίζος Λύκος» (Bozkurt) και «Ηγέτης» (Başbuğ).

Ιδεολογική βάση RPNP/MHR/ ΜÇP[2]

1. Millyetçilik = Türkçülük.
 2. «Τούρκοι του εξωτερικού»: μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης αυτοί ουσιαστικά ήταν οι Τούρκοι της Ελλάδας και της Βουλγαρίας και περιστασιακά του Ιράν και του Ιράκ, ενώ αγνοούνταν οι της Κεντρικής Ασίας.
 3. Πολιτική Στάλιν στην κεντρική Ασία: δημιουργία «εθνών» (Αζερμπαϊτζάν, Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν κλπ.) – από τη λατινική στην κυριλλική γραφή.
- 1983:** Κόμμα της Μητέρας – Πατρίδας οργανώσεις παντουρκιστών στη Σοβιετική Κεντρική Ασία και Καύκασο.

1991: Αλλαγή ανοιχτά της πολιτικής του Τουρκές

Προς:

1. τις δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ.
2. τους τούρκους μετανάστες στη Δυτική Ευρώπη.
3. δημογραφικό: κανείς έλεγχος στις γεννήσεις.
4. επιφυλακτικότητα προς ΕΕ – στήριξη Ερμπακάν στα ανοίγματα προς τις ισλαμικές χώρες.
5. Πόλεμος στον Κόλπο: απειλή δημιουργίας κουρδικού κράτους.
6. Χιλιάδες ακροδεξιοί εθελοντές στο πλευρό των Αζέρων εναντίον των Αρμενίων στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ.
7. Μειονότητες: μη αναγνώριση γενοκτονιών, πόλεμος εναντίον κομμουνιστών-αλεβιτών-κούρδων.

1992: Στροφή «φιλοκουρδική» μέχρι το 1994 (τακτική κίνηση υπέρ Τσιλέρ).

Παντουρκισμός και Ισλάμ [1]

Η μόνη πραγματική στροφή:

- **1965:** Ρεπουμπλικανικό Εθνικό Αγροτικό Κόμμα
 1. λαϊκό, μη θεοκρατικό κόμμα.
 2. «Tanrı anlı Allah» στις ομιλίες του Τουρκές.
 3. Αίτημα για αντικατάσταση του μαθήματος των θρησκευτικών με μάθημα για διδασκαλία της εθνικιστικής ιδεολογίας.

Παντουρκισμός και Ισλάμ [2]

- **Δεκαετία του 1960:** συγκρούσεις μεταξύ εθνικιστών – ισλαμιστών:
- **Κορύφωση 1969:** υιοθέτηση ισλαμικού συμβόλου των τριών ημισελήνων αντί του Γκρίζου Λύκου
- **Αποτέλεσμα:** εγκατάλειψη κόμματος από μεγάλα στελέχη (Γιλανλίογλου, Ατσίζ, Οζντάγ)
- **Τουρκές 1972:** «Τα έθνη δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς θρησκεία. Κάθε έθνος έχει μία θρησκεία. Η βάση και οι πηγές των Εννέα Φώτων είναι: η τουρκική συνείδηση, η ισλαμική πίστη, η ισλαμική ηθική και αρετή».

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ